

Poul Nyrup Rasmussens tale ved Folketingets åbning

Taler

Poul Nyrup Rasmussen
Statsminister

Dato

6. oktober 1998

Sted

Christiansborg

Historien er god at få forstand af.

Vi skal mange år tilbage for at finde en situation, hvor der i Danmark fandtes muligheder som dem, der findes i dag, og vi er kommet dertil gennem en ansvarlig og konsekvent økonomisk politik og en moderniseringslinje for det danske samfund.

Vi har vist, at kampen mod arbejdsløsheden og orden i økonomien ikke er modsætninger, men tværtimod hinandens forudsætninger. Vi lovede i 1993 at få Danmark på ret kurs mod fremgang og høj beskæftigelse, og vi har holdt, hvad vi lovede.

For 5 år siden var det altoverskyggende problem, at der ikke var brug for alle mennesker i vort samfund. I dag er der brug for alle, og vores hovedopgave er nu blevet at dygtiggøre mennesker til de mange nye job.

Efter 5 års fremgang er vi nået dertil, at vi kan tage fat på opgaver, vi end ikke havde kunnet nærme os for blot få år siden; men nu gælder det omsorgen og en ny, aktiv tilværelse for de yderste i vort samfund: de svage, de ledige, de, der ikke er 100 pct. effektive, de, der ikke har mærket de bedre tider, og de, der gennem

alt for mange år har følt, at samfundet vendte dem ryggen.

I 1980'erne lykkedes det ikke at skabe de muligheder, der findes i dag, og heller ikke i 1970'erne lykkedes det. Vi var tæt på i slutningen af 1960'erne, men så kom den første verdensomspændende oliekrise i 1973. Dengang var verden ikke klar til at imødegå krisen gennem et fornuftigt samarbejde; Europa var ikke klar, Danmark var i virkeligheden heller ikke klar, og prisen, vi betalte dengang, var høj – meget høj. Massearbejdsløsheden var det værste. De bageste og de mest udsatte blev som altid ramt først og ramt hårdest. Og det fik alvorlige sociale konsekvenser.

Det er nu 25 år siden, og lige nu sætter krisen i Asien, Latinamerika og Rusland sit præg på

verdensøkonomien. Der er uro på finansmarkederne, og skyerne trækker atter op i horisonten. Men vi er ikke i en situation som under oliekriserne i 1970'erne, for verden har forandret sig, og Danmark har også forandret sig. Vi har lært noget i Europa, vi har opbygget et europæisk

økonomisk samarbejde, som – det er jeg sikker på – kan stå distancen, hvis vi politisk beslutter os derfor.

Vi har også taget ved lære i Danmark. Gennem de senere års økonomiske politik har vi opbygget en styrke i samfundsøkonomien, beskæftigelsen og de offentlige finanser, og denne styrke vil regeringen uden tøven fastholde.

Vore mål i regeringen er enkle: vi vil skabe et grundlag for, at alle de mennesker, som har behov for en hjælpende hånd, kan komme i gang igen, og vi vil fortsætte arbejdet med at modernisere velfærdssamfundet, så Danmark kan klare sig godt i den internationale verden. En af hovedopgaverne bliver derfor at sikre Danmark og dansk økonomis fortsatte fremgang. Det var det i det forgangne folketingsår, og det bliver det i det nye folketingsår. Vi vil sikre vort velfærdssamfund, vi vil sørge for, at det fortsat kan udvikle sig, og vi vil forny det.

Til trods for den internationale konkurrence vil regeringen gøre alt, hvad der er politisk muligt, for at forhindre en samfundsudvikling, hvor flere og flere igen falder af i svinget. Vi vil simpelt hen ikke gentage 1970'ernes og 1980'ernes fejltagelser. Vi vil ikke igen passivt se på, at folk udstødes af arbejdsmarkedet, og at antallet af mennesker på bistand og førtidspension vokser og vokser og vokser. Vi vil fastholde den socialt ansvarlige beskæftigelses- og fornyelsespolitik, vi har ført konsekvent i snart 6 år, men forudsætningen for, at det kan lykkes, er naturligvis, at regeringen og Folketinget viser handlekraft.

Men dette rækker ikke alene, og det er vigtigt at få sagt det i dag. Det er vigtigt at få sagt til hele Danmark her ved begyndelsen af dette folketingsår, at den tid er kommet, hvor det ikke længere kan nytte, at samfundets interessegrupper – uanset om vi taler om den kommunale verden, organisationernes verden eller virksomhedernes verden – blot henviser til, at det må de ordne derinde på Christiansborg. Skal vores projekt lykkes, er det en forudsætning, at alle i vort samfund vedkender sig deres del af det fælles ansvar, og regeringen har for sin part klart understreget dette i sit regeringsgrundlag.

Med hensyn til det næste store træk er det simpelt hen nødvendigt med et bredt samarbejde i hele samfundet, og det betyder, at vi alle – og jeg understreger: alle – skal være med til at løfte et ansvar på arbejdsmarkedet, i virksomhederne, i lokalsamfundet - kort sagt overalt.

Regeringens politiske projekt bygger på tre grundholdninger. For det første: Den stramme økonomiske kurs, vi har lagt, skal fastholdes, og beskæftigelsen skal sikres; for det andet: Der skal gøres en ny stor indsats for, at både arbejdslivet og arbejdsmarkedet i Danmark forandrer sig og fornyer sig. Vi har brug for alle nu, og derfor skal vi indrette os, så vi kan få fat på alle; og for det tredje: Danmarks internationale placering og medansvar for en fredelig udvikling skal fastholdes.

Jeg vil i min redegørelse i dag fokusere på disse tre hovedområder, og jeg vil også komme ind på en række centrale emner, som berører danskernes hverdag. Jeg skal i øvrigt henviser til den udførlige skriftlige redegørelse, som også er fremsendt i dag.

Først det økonomiske hovedspor: Danmark er indtil nu sluppet nådigt gennem de storme, der blæser i verdensøkonomien og på finansmarkederne; men der er brug for en forbedret international indsats og et bedre samarbejde, hvis vi skal afværge tilbageslaget i stedet for at forstærke det. Europa er bedre rustet end tidligere til at dæmme op, for med den konsolidering, der er sket af økonomien i en række lande under forberedelserne til ØMU'en, står EU-landene bedre rustet til et sådant samarbejde end de fleste andre dele af verden.

Nu gælder det om, at Europa ikke gentager de fejl, som blev begået under de to oliekriser i 1970'erne. Dengang manglede vi simpelt hen handlekraft i vores samarbejde, og dengang blev konsekvensen – som vi alle husker – voldsomme stigninger i arbejdsløsheden, høj inflation og høje renter. Nu må vi vise, at vi er i stand til at samarbejde på tværs af grænserne og gøre det på en måde, der sikrer en stabil udvikling. Jeg har en klar fornemmelse at, at den politiske vilje til at varetage beskæftigelsesinteresserne og stabiliteten er til stede hos et stort flertal af de europæiske landes regeringer, og jeg vil på det uformelle EU-topmøde i Østrig i denne måned tage initiativ til en drøftelse heraf. Jeg har netop for en

time siden talt med Østrigs kansler Viktor Klima, som er indforstået hermed.

Vi kan gøre meget i det europæiske samarbejde; men det meste afhænger jo til syvende og sidst af os selv, og regeringen vil ikke acceptere anslag mod velfærdssamfundet. Vi vil gennemføre de reformer, vi har stillet i udsigt i vores regeringsgrundlag, men der er samtidig brug for en meget skarp årvågenhed i dansk økonomisk politik.

Regeringen vil ubetinget fastholde en politik, der sikrer den stabile valuta, lav inflation og rente og solide offentlige finanser, og regeringen vil nu som før ikke tøve et sekund med at gribe ind, såfremt der viser sig faresignaler i økonomien. Det er også et spørgsmål om tillid.

Den stramme økonomiske politik, som er tilrettelagt med pinsepakken, kommuneaftalerne og den fremlagte finanslov, har apropos tillid samlet medvirket til, at verden omkring os har fastholdt tilliden til, at Danmark holder fast i stabiliteten trods de ugunstige vinde fra andre dele af verden. Det er i virkeligheden denne tillid, der også er baggrunden for, at der i forrige weekend i Wien kunne indgås en aftale med de 11 eurolande om en solid forankring af den danske krone til den nye fælleseuropæiske valuta.

Den aftale kom ikke af sig selv. Den kom, fordi de andre lande tror på vores handlekraft og vilje til at fastholde en sund dansk økonomi. Jeg tør slet ikke tænke på den usikkerhed, der kunne herske, hvis vi ikke havde optrådt ansvarligt og havde vist handlekraft i den økonomiske politik allerede før sommerferien, allerede før den internationale uro for alvor begyndte at vise sig.

Jeg ved det godt: Pinsepakken var som bekendt et besværligt og også omstridt

politisk indgreb – det ved vi alle – men det var en rettidig justering af økonomien og samtidig et socialt afbalanceret indgreb. Pinsepakken sikrede en dæmpning af en alt for stærk tendens til fortsat stigning i ejendomspriserne og privatforbruget. Pinsepakken vil bidrage til at vende den negative udvikling på betalingsbalancen.

Jeg vil gerne understrege, at det er nødvendigt, at vi fastholder denne overordnede kurs. Den er simpelt hen forudsætningen for de reformer, vi tager fat på i dette folketingsår.

Derfor må forbedringer kombineres med en stærk politisk vilje til også at modernisere, justere og prioritere de velfærdsgoder, vi har. Vi kan lige så godt sige det, som det er, til den danske befolkning: Vi kan ikke nå alting på samme tid. Vi kan ikke nå det fra det ene halvår til det andet. De forbedringer, vi ønsker, kan vi kun nå under de økonomiske vilkår, som nu engang er, for ellers går det galt. Og lige nu er tendensen, at de økonomiske vilkår bliver vanskeliggjort af den internationale krise.

På samme måde er kommuneaftalerne også udtryk for, at vi er nødt til at dæmpe væksten i de offentlige udgifter og personaleforbruget. Det stiller meget store krav til os, og det er vi meget bevidste om i regeringen, om prioritering og nytænkning, når befolkningens forventninger til serviceniveauet skal indfries. Vi har kort sagt ikke markant flere midler til at realisere det serviceloft, som alle ønsker. Vi skal derfor tilrettelægge en politik, der sikrer større kvalitet for de samme penge. Vi skal samtidig endnu en gang sikre en bedre beskæftigelse og undgå

uforsvarlige, store lønstigninger.

Regeringen vil i dag appellere til alle andre ansvarlige partier om at sikre gennemførelsen af finanslovsforslaget for 1999. Det gælder både den nødvendige stramning i finanslovsforslaget, og det gælder fornyelsen af arbejdsmarkedspolitikken.

Og apropos er der arbejdsmarkedsreform III. Husk det nu, husk det nu, og det er til alle dem, der er kritiske: Det er arbejdsløsheden, der for alvor vender den tunge ende nedad; det er den, der rammer de svageste. Det er bedre beskæftigelse, der for alvor giver de svageste nye muligheder, og det er det, det hele går ud på. Det, vi hele tiden må fastholde, er, hvad vores arbejdsmarkedspolitik her i Danmark egentlig går ud på. Det er det, der har været ledetråden for regeringen siden 1993. Det er det, der fortsat er ledetråden.

Vi fik ikke mere end halveret ungdomsarbejdsløsheden i Danmark; vi fik ikke mere end halveret langtidsledigheden i Danmark; vi fik ikke opnået de fremskridt i arbejdsløsheden uden flaskehalse – havde det ikke været for arbejdsmarkedsreform I og II og en ansvarlig økonomisk politik.

Efter 5 års arbejde har vi nu gode muligheder for at tage et nyt stort træk på arbejdsmarkedet, som sikrer, at vi kan få de sidste og yderste med. Det er 30 år siden, den mulighed har været til stede. Det er nu, vi skal udnytte den.

Også de ledige har set pendulet svinge. Det er glædeligt at konstatere, at optimismen er

vendt tilbage blandt de ledige.

Regeringen har hele tiden lagt vægt på, at arbejdsmarkedets parter forstår deres ansvar, og at de løfter det. Den ny forståelse mellem regeringen, LO og DA viser, at den danske model

virker, og at parterne løfter deres del af ansvaret. Det er godt, for alting klares ikke ved paragraffer, for alting afhænger til syvende og sidst af, hvordan parterne letter denne opgave i det virkelige, praktiske liv.

Nu fremlægger regeringen så lovforslaget for den tredje arbejdsmarkedsreform – den tredje

siden 1993 – og vi kan samle reformen i 10 konkrete punkter. Lad mig gøre det i stikord:

Punkt 1: De ledige kommer hurtigere i gang. Punkt 2: De ledige kommer bedre i gang. Punkt 3: Der skal tages stærkere hensyn til den enkelte – hvad den enkelte kan – end før. Punkt 4: Kvaliteten i alt det, vi gør i hele indsatsen, bliver bedre end før. Punkt 5: Indsatsen for de svagere ledige bliver styrket, og vi gør en særlig indsats for, at etniske minoriteter kommer i job og lærer dansk.

Punkt 6: Dagpengeregler, rettigheder og pligter for de 50-54-årige ligestilles nu med andre lediges. Og jeg siger med vilje »ligestilles«, for det er jo det, det handler om. Nu som før gælder det, at mennesker, der har opnået en rettighed, fortsat er sikret denne. Den ny indsats kommer til at omfatte de kommende årgange af 50-54-årige. De, der i dag er fyldt 50 år, og de, som fylder 50 år frem til den 1. januar 1999, er fortsat under de nuværende regler.

Jeg vil også gerne sige rent ud af posen, at baggrunden for dette forslag er, at vi ved fra

det virkelige liv, at der har været en tendens til at sige: »Nå, ja, når det gælder de 50-54-årige, så er de jo under et bestemt regelsæt. Dem behøver vi ikke at tage først.« Men arbejdsmarkedet har brug for de ledige. Også for dem over 50 år. Virksomhederne har brug for dem. Der er nye muligheder. Samfundet kan ikke undvære nogen.

Så indfører vi som punkt 7 en 4-årig ydelsesperiode, nemlig en dagpengeperiode på 1 år og en aktivperiode på 3 år. Samtidig løfter vi kvaliteten i aktivperioden, og tilbudene skal gives hurtigere og mere målrettet. Det 8. punkt er, at alle grupper i vores samfund, der har et ansvar, som jeg talte om før, nu skal inddrages i arbejdsmarkedsindsatsen. Det gælder også arbejdsløshedskasserne.

Punkt 9: Virksomhederne får større medansvar og en forpligtigelse til at ansætte ledige i jobtræning, til at deltage i samarbejde med arbejdsformidlingen og til at påtage sig en større del af uddannelsen af voksenlærlinge.

Sidst, men ikke mindst, er der punkt 10: Den proces, vi nu sætter i gang, betyder, at den lovgivning, som vi også tager fat på i dette efterår, bagefter i praksis bliver løftet af parterne og af de offentlige myndigheder i et klart fælles ansvar. Det skal vi ikke undervurdere, for som jeg sagde: Til syvende og sidst er lovgivning én ting, dens funktion og de mål, vi har sat os, er en anden ting, som skal løftes af os alle sammen.

Jeg ved godt, at nogen vil opfatte forkortelsen af den samlede dagpengeperiode som vendt

mod de arbejdsløse. Sådan ser vi ikke på det i regeringen. Det er simpelt hen ikke rigtigt. Den værste tjeneste, man kan gøre mennesker, er at lade dem blive i et system, der ikke giver dem i nye muligheder. Den bedste tjeneste, man kan gøre mennesker, er at skabe nye jobmuligheder og nye uddannelsesmuligheder under de rettigheder og pligter, som vi jo har mere end 5 års erfaringer for virker.

Der er nu brug for, at hver eneste kommer i arbejde. Vi er i den nye lykkelige situation, at den enkeltes valg ikke længere har betydning for den enkelte alene, men har betydning for hele samfundsudviklingen.

For at kunne sikre fremtidens velfærdssamfund er det simpelt hen nødvendigt, at alle, der kan, også kommer i gang på arbejdsmarkedet, og dermed er hele formålet med arbejdsmarkedsreform III også, at mennesker ikke mister fodfæstet på arbejdsmarkedet. Tværtimod bør det slet ikke komme dertil – og det er der mange der har indflydelse på – at man, selv om man fortsat har sin arbejdsevne, falder ud af dette system.

Jeg har noteret mig, at et klart flertal i Folketinget har tilsluttet sig regeringens forslag til en reform af arbejdsmarkedet. Det vil jeg gerne kvittere for ved denne lejlighed.

Jeg vil også gerne understrege, at et velfungerende erhvervsliv er og bliver en forudsætning for vores økonomiske kurs, en forudsætning for, at den kan holdes. Regeringen vil tage initiativ til en forstærket dialog med erhvervslivet og

dets organisationer, også i samklang med den offensive forskningspolitik, som vi arbejder intenst med.

Intet velfungerende arbejdsmarked uden voksenefterskoleindsats. I dag fremstår vores indsats på dette område ikke med den klarhed, det overblik og den sammenhæng, som vi har brug for. Derfor vil regeringen på basis af det igangværende udvalgsarbejde til foråret stille forslag til en reform af hele voksen- og efteruddannelsessystemet.

Situationen på arbejdsmarkedet rummer nye muligheder for os, også muligheder for at skabe plads til dem, som har så svært ved at fastholde tilknytningen, dem, som ikke helt passer ind i vores firkantede systemer. Vi oplever heldigvis i disse år en stigende social bevidsthed, en bevidsthed om, at vi alle har et ansvar for at hjælpe dem, der er mest sårbare. Flere virksomheder påtager sig også et socialt ansvar.

Hovedindsatsen over for dem, der ikke er 100 pct. effektive, må nødvendigvis knytte sig til en effektiv revalidering og forebyggelse, en indsats, som har til formål at fastholde og hjælpe mennesker tilbage i normale job på det almindelige arbejdsmarked. Målet er simpelt hen, at så mange som muligt beholder deres arbejdsevne og undgår førtidspensionering. Vores indsats tager naturligt udgangspunkt i en ny og mere effektiv revalideringsindsats, og målet er normale job.

Der er mange kommuner i dag, som vi kan se ikke gør en tilstrækkelig aktiv indsats. Der er mange kommuner, der er for passive. Resultatet bliver, at der er for mange mennesker, der bliver førtidspensionister, mennesker, som i virkeligheden kunne få bedre muligheder på arbejdsmarkedet og – tror jeg – også et bedre liv.

Det er simpelt hen ikke ansvarligt, og derfor skal kommunerne have en tilskyndelse til at gøre en mere aktiv indsats frem for blot passivt at henvise til førtidspension. Det skal løses lokalt, af lokale ressourcer og behov.

Vi må også herindefra være parat til at åbne op. Der skal gås nye veje, når vi skal inddrage flere i formidlingen af jobbene: Private organisationer, foreninger, lokale ildsjæle og andre skal inddrages i varetagelsen af og formidlingen af tilbud og udviklingen af den virksomhedsrettede indsats.

Regeringen vil for sin part fremlægge forslag, der mindsker barrierer for oprettelse af fleksjob, blandt andet ved mindre stive regler og bedre rettigheder for personer i fleksjob. Regeringen

vil også selv tage initiativ til oprettelse af fleksjob i staten og tilskynde til, at virksomheder, kommuner og amter følger trop.

Når vi taler om de mennesker, der ikke er 100 pct. effektive, vil regeringen vise disse større opmærksomhed, som vi har gjort det igennem de senere år, når det gælder de handicappedes forhold. Det gælder tilgængelighed, og det gælder muligheder for at få job på arbejdsmarkedet. By- og boligministeren og socialministeren fremlægger om kort tid redegørelser om denne strategi.

Jeg synes ikke, at vi i et moderne samfund bør acceptere, at der er erhverv, som i særlig grad bidrager til udstødning af ansatte og til en nedslidning på grund af arbejde. Det drejer sig alt for ofte om traditionelle, lavt betalte job, ikke kun i den private sektor, men også i den offentlige sektor: hjemmehjælpere, portører,

buschauffører, slagteriarbejdere, syersker.

Når jeg tænker på, hvor langt vi er kommet med det ydre miljø, så er det temmelig forstemmende at konstatere, at arbejdsmiljøet stadig halter bagefter. Kort levetid og dårligt arbejdsmiljø er i højere grad et vilkår for buschaufføren end for direktøren. Sygdomsbilledet vender simpelt hen den tunge ende nedad.

Det kræver en bred indsats at få ændret disse forhold, det kræver forskning i nutidens og fremtidens arbejdspladser, det kræver samvirke mellem parterne på virksomheden, og det kræver medvirken fra alle, der har indflydelse på forholdene.

Regeringen vil etablere skærpet arbejdsmiljøovervågning, og målet er et ordentligt arbejdsmiljø for alle uden nedslidning eller helbredsskader, men med variation og udvikling i arbejdet. Arbejdsministeren vil i den kommende folketingssamling fremlægge en ny handlingsplan for en forbedring af arbejdsmiljøet.

Så er der det med sundheden. Vi har ganske enkelt ikke været gode nok til at omsætte den øgede velstand i øget velfærd. Det kommer til udtryk på mange måder, også i danskernes lave middellevetid og den voksende sundhedskløft mellem de bedrestillede og de dårligere stillede. De ufaglærte og faglærte rammes hårdere end virksomhedslederen.

Tidligere havde danskerne en middellevetid, der var blandt de højeste i verden. Det er temmelig alarmerende, at vi i Danmark nu er overhalet af alle de lande, vi plejer at sammenligne os med. Vi er faktisk på sidstepladsen i EU, hvad denne sag angår. Derfor vil sundhedsministeren i den kommende folketingssamling

fremlægge en redegørelse om et tværgående forebyggelsesprogram til forbedring af folkesundheden.

Vi oplever også i disse år, at mange ældre, som ikke er nedslidte, som ikke er trætte, i stigende omfang går på efterløn. Den udvikling indebærer, at vi med det nuværende opsving risikerer at mangle arbejdskraft om få år.

Regeringen vil gerne understrege, at efterlønnen er kommet for at blive. Arbejdsministeren vil udstede et garantibevis, så enhver, der fylder 60 år, kan være sikker på, at nogle år mere på arbejdsmarkedet ikke fører til ringere mulighed for at gå på efterløn uanset sygdom eller ledighed.

Men der skal ske mere end det. Regeringen vil også gøre det mere attraktivt at blive på arbejdsmarkedet. Der er brug for, at der nu kommer politisk ro og sikkerhed om den efterløns sag. Det vil i sig selv bidrage positivt til, at mange bliver længere på arbejdsmarkedet, men der er også brug for, at parterne på arbejdsmarkedet og virksomhederne bidrager hertil.

Flere skal i job, så den samlede mængde arbejde stiger, og de, der i dag er i fuld beskæftigelse, skal have bedre mulighed for at fordele deres arbejdsindsats over hele livsforløbet. Jeg vil opfordre parterne til at drøfte den problemstilling, medvirke til at løfte den opgave.

Forsikringsprincippet og compensationen for arbejdsløshed er ofte til diskussion, men sandheden er jo, at den er fundamentet i den ordning for den gode beskæftigelse og den høje mobilitet på det danske arbejdsmarked. Alternativet er dårligere sociale forhold, ringere mulighed for at skifte job og mere stive opsigelsesregler, som vi kender det fra andre lande.

Men den måde, vi nu beregner dagpengene på, er ude af trit med nutidens danske arbejdsmarked. Inden for velordnede overenskomstaftaler i Danmark kan vi jo se, at flere og flere i praksis får varierende arbejdstider. Flere og flere mennesker skifter job mange flere gange i løbet af arbejdslivet end før, ofte til bedre kvalificerede job og højere løn. Vi ved faktisk også, at over halvdelen af de ansatte i Danmark i dag er ansat på fast månedsløn.

Over for den virkelighed står et beregningssystem af dagpenge, som bygger på en forudsætning om, at langt de fleste er timelønsansatte i et ens antal timer pr. uge. Gennem årene har vi søgt at justere systemet, og det har vi også gjort, med flere og flere særregler, lag på lag. Derfor står vi dag med et ekstremt kompliceret dagpengesystem, som er svært at forstå for den enkelte og dyrt at administrere.

Regeringen lægger nu op til, at vi tilpasser den måde, vi beregner dagpengene på, til det moderne arbejdsmarked. Derfor foreslår regeringen nu, at vi tager fat på et arbejde, der betyder, at vi går over til den såkaldte årsindkomstberegning. Tanken er, at dagpengene beregnes ud fra den faktiske indkomst i stedet for som i dag timelønsoplysninger og antal arbejdstimer inden for de seneste tolv uger.

Det er en stor reform, en meget stor reform. Den skal være retfærdig, og den skal tilrettelægges omhyggeligt. Det er tanken, at reformen skal træde i kraft i år 2001. Den ønskede modernisering og forenkling vil først ske efter grundig inddragelse af arbejdsmarkedets parter og a-kasserne.

Vi er også nødt til at acceptere, vil jeg gerne sige ligeud, at et moderne og enkelt system i praksis kan betyde, at nogle få får lidt mere og nogle få får lidt mindre

end i dag. Formålet med årsindkomstmodellen er ikke ringere kompensationsniveau for de ledige. Derfor vil regeringen også samarbejde med parterne om at belyse de fordelingsmæssige virkninger.

Vi kan gøre mere nu, end vi har kunnet før. Den stærke økonomi og vores fælles ansvarsfølelse giver os mulighed for at angribe det, vi med et lidt mærkeligt ord kalder den sociale arvs onde cirkel. Det må være muligt at bryde den.

Det må være muligt at bryde den næsten lovmæssige sammenhæng, at børn af tabere efter stor sandsynlighed bliver tabere. Vi står i dag med en mindre gruppe udsatte børn, der er underlagt helt urimelige vilkår i deres opvækst. Det er børn, som – ja, næsten inden de bliver født – er forudbestemt til at køre på samfundets sidespor. Det er de, fordi deres forældre er udenfor, og det er de, fordi deres forældre mangler netværk, uddannelse og arbejde. Jeg tror ikke, disse børn får det bedre, blot fordi arbejdet og arbejdsmarkedet eller samfundet som helhed bliver rigere. De får det ikke bedre, fordi vi alle sammen bliver rigere. Vi er nødt til at sætte ind nu målbevidst og stærkere.

Vi må tage os sammen til at bryde den cirkel for at undgå, at de sociale problemer udvikler sig, og vi må gøre det bedre og mere målrettet end nogen sinde før. Og det er nu vi kan gøre det.

Vi skal være langt bedre til at sætte hurtigt ind, når vi ser problemerne. Det kræver tæt samarbejde mellem en række instanser og myndigheder lokalt og centralt. Målet er ganske enkelt: Den støtte, der ydes, skal bedst muligt sikre barnet en opvækst med tryghed og stabilitet helt på linje med alle andre børn i vores land.

Vi skal bestandig holde os for øje, at økonomisk vækst og nye job ikke er nogen garanti for at få alle med og dermed få brudt den onde cirkel. Det er en forudsætning.

Og må jeg så sige, vi kan gøre meget som regering. Vi kan aftale meget med kommunerne, men til syvende og sidst kan vi ikke løse problemerne alene i det sociale system. Den sidste lille rest af unge kan vi sende på nok så mange kurser i vores eget land, i Grønland eller på Færøerne, nok så mange kurser og udlandsture, men hvis der ikke er en arbejdsgiver, der vil ansætte dem, hvis der ikke er arbejdskolleger, der vil gøre plads til dem, så lykkes det ikke. Regeringen fremsætter i denne samling lovforslag om en forstærket indsats over for børn, der har behov for hjælp.

Det har høj prioritet for regeringen, at samfundet[SIC] svageste ikke bliver overset eller glemt, og vi føler os dybt forpligtet nu på dette velfærdsstadium, vi har nået, til at lade handling følge ord.

Derfor har regeringen også igennem de seneste fem år taget en lang række initiativer til forbedring af forholdene for de sindslidende. Der er stadig problemer, der skal løses. Det viser bl.a. debatten om psykisk syge børn, der indlægges på voksenafdelinger, og debatten om mangelen på speciallæger i psykiatrien og det fortsatte behov for bo- og væresteder.

Sundhedsministeren har netop udmøntet en pulje på 20 mio. kr. til forbedring af forholdene på børne- og ungdomspsykiatriske afdelinger. Pengene skal gå til etablering af flere pladser. Regeringen vil i begyndelsen af 1999 vurdere indsatsen på psykiatriområdet.

At ville være foregangsland er mange ting. Et af de steder, hvor regeringen især lægger vægt på at være det, er på udlændingeområdet. Kort før sommerferien fik vi vedtaget en ny integrationslov – den mest omfattende, der kendes i Europa eller formentlig i hele verden. Integrationsloven indebærer bl.a., at ansvaret for integration af flygtninge og indvandrere nu lægges ud til kommunerne.

Hvor var det omstridt på det tidspunkt, og hvor er det flot i dag at kunne konstatere, at kommunerne har løftet den opgave frivilligt, hurtigt og menneskeligt. Det er et foregangsland værdigt, og den opgave skal vi følge op. Regeringen vil som led i arbejdsmarkedsreformen foreslå, at der gøres en indsats for i højere grad at integrere de etniske minoriteter på arbejdsmarkedet gennem målrettede og kvalificerede tilbud.

Så går vi jo og er utilfredse indimellem, og derfor blev vi så glade i regeringen, da Finansministeriet offentliggjorde en rapport om danskernes holdning til den offentlige sektor. Det er tankevækkende læsning. Rapporten viser faktisk, at danskerne er glade for den offentlige sektor, og det kan oven i købet dokumenteres. De er glade for den offentlige sektor. Danskerne er tilhængere af velfærdssamfundet. Det er vi ret glade for i regeringen.

For nylig blev der afholdt en konference om det danske sygehusvæsen, hvor danske og udenlandske eksperter mødtes og gav karakterer. Der er et positivt syn på det danske sygehusvæsen, også når internationale folk skal udtale sig, men man peger også på en række svagheder. Eksperterne fremhæver den høje tilfredshed hos de faktiske brugere. Regeringen er; enig, vi har et godt sygehusvæsen. Vi har engagerede læger og sygeplejersker og andet personale.

Men alt fungerer ikke lige godt. Derfor er sygehusene et af de områder, som regeringen vil prioritere højt i den kommende folketingssamling. Vi vil sætte ind på tre felter. For det første vil vi ikke acceptere, at mennesker med livstruende

sygdom skal vente så længe, at det forringer deres overlevelseschancer. Alle skal have sikkerhed for, at de kan blive behandlet inden for tidsfrister, der er fastsat af Sundhedsstyrelsen.

For det andet vil regeringen fremlægge forslag om en udvidet adgang til frit sygehusvalg. Frit valg, offentlighed om patienttilfredshed og behandlingsresultater samt adgang til elektronisk booking vil give den reelle valgfrihed, som befolkningen ønsker.

For det tredje vil regeringen opfordre amterne til i højere grad at anvende resultatbestemte bevillinger til sygehusvæsenet, så det enkelte sygehus og afdeling får en tilskyndelse til en ekstra indsats. Der er allerede gode vellykkede forsøg at henvise til i den retning.

Som et første skridt i en hovedstadsreform vil regeringen foreslå en sammenlægning af HS og Københavns Amts sygehusvæsen. Det skal sikre en bedre arbejdstilrettelæggelse, sammen

lægning af specialer. Vi kender i dag lige ud af posen en række eksempler på overdækning og dobbeltberedskab inden for hovedstadsområdet, som jo trods alt er et relativt begrænset område også i større målestok.

Vi kan gøre tingene bedre her. Vi kan bruge ressourcerne bedre, vi kan få ventetiderne ned, og vi kan få servicen op for dem, det drejer sig om, for vore patienter, og også bedre forhold

for personalet.

Jeg skal om uddannelsespolitikken i Danmark markere en række initiativer, som undervisningsministeren på regeringens vegne vil lægge frem. Vi skal naturligvis hele tiden højne kvaliteten i vores undervisningspolitik og vores metoder, tilrettelægge vores organisering bedre. Vi ved, at mange skoler og uddannelsesinstitutioner i dag arbejder seriøst med kvalitetsudvikling, men i dag er det alene i forhold til de videregående uddannelser, hvor der foretages en systematisk evaluering.

Regeringen vil nu samle evalueringen, foreslå, at denne systematik udbredes til hele uddannelsessystemet. Vi vil foreslå oprettelse af en national evalueringsinstitution for hele uddannelsesområdet.

Vi vil også tage fat på en reform af ungdomsuddannelserne. Undervisningsministeren har med rette understreget, at vi er alle egnede i Danmark. Vi er alle egnede i Danmark. Alle unge er egnede. Vi deler ikke folk op, hverken unge eller andre, i egnede, ikke egnede eller måske egnede. Det gælder blot om at finde ud af, hvad det er, man er egnet til, og derfor vil vi også forbedre vores vejledningsindsats. Regeringen vil etablere vejledningscentre og nye fælles vejlederuddannelser.

Vi vil tage initiativ til en reform af ungdomsuddannelserne, erhvervsuddannelserne især, så vi kan gøre det mere attraktivt. Vi vil gøre det enklere og mere overskueligt, så de unge føler sig mere tiltrukket til at vælge også de vigtige erhvervsuddannelser. Vi vil undgå blindgyder og dobbeltuddannelser. Vores udfordringer skyldes også en parallel indsats til arbejdsmarkedsindsatsen.

Vi ved godt alle sammen, at danske unge starter og afslutter deres videregående uddannelse lidt senere end i så mange andre lande. Det er der veje til at forkorte, naturlige veje. De unge kan indflette deres ønsker om udlandsophold, hvad der er en god ting, i deres uddannelsesforløb. Og de unge kan også på anden måde få bedre vejledning og dermed også færre fejlvalg, end nogle måske i dag føler man er udsat for.

Flere unge kan også gå den direkte vej, og regeringen vil gerne opmuntre til, at den såkaldte kvote 1-adgang bliver udvidet, så unge ikke skal bruge tid på at samle point sammen for at blive optaget på videregående uddannelser.

Mange, mange familier i Danmark spørger sig selv næsten hver dag: Er de fødevarer, vi nu serverer for hinanden, sikre, fritaget for alt det, vi hører, ser eller læser om? Der er brug for en stærkere indsats her, kontrolindsatsen skal forstærkes. Det vil fødevareministeren videreføre arbejdet med. Der er brug for en enkel struktur og stærke decentrale enheder i kontrolindsatsen. Arbejdet er i gang.

Fødevareministeren vil samle nuværende 32 kontrolenheder i 11 regioner, alt sammen for at sikre en stærkere indsats.

Så skal der være offentlighed om vores kontrol. Det gælder i alle led, både for den, der producerer varerne, den, der sælger varerne, og den, der serverer varerne – også i vore restauranter. Forbrugerne skal vide, når der ikke er leveret den sunde vare; det er helt afgørende for tilliden.

Regeringen har glædet sig over, at landbrugets organisationer har tilkendegivet, at landbruget ved udgangen af 1999 helt stopper brugen af vækstfremmere. Det

er godt, nu skal det også holde. Regeringen vil samtidig sikre, at medicinforbruget i husdyrbesætningerne bliver centralt registreret. Vi skal skabe nogle bedre værktøjer for dyrlæger og myndigheder i sygdomsbekæmpelsen.

Sammenhængen mellem fødevarereproduktion og miljøpåvirkning er vi også fortsat opsat på at forbedre. Vi vil fremsætte forslag om, at det for udbetaling af EU's landbrugsstøtte er en betingelse, at landmanden opfylder miljøkravene.

På miljøområdet i øvrigt vil regeringen forberede en energireform på både el- og gasområdet. Energiområdet har i mange år været præget af monopoler, men i de senere år har flere lande rundt om os åbnet for konkurrence i energisektoren, og vi er også selv begyndt. Reformen skal medvirke til, at også Danmark får gavn af den markedsåbning, som er i gang i Europa. Vi skal have en effektiv og dygtig elsektor, og det har vi i stor udstrækning, men samtidig skal vi sikre, at forbrugerne ikke bliver klemte i konkurrencen, og vi skal sikre hensynet til miljøet, så vi kan leve op til vores ambitiøse nationale og internationale målsætninger på området.

Jeg vil også sige, at vi på naturgasområdet er optaget af at få etableret en struktur, som er robust over for de forandringer, der sker. Vi skal sikre, at Danmark får størst mulig glæde af de ressourcer, der indtil nu er investeret i gasprojektet.

Vi har sat os ambitiøse mål, når det gælder reduktion af CO₂. Det er lykkedes at nedbringe udledningen i de seneste år, og det skal fortsætte. Det kræver nye initiativer, og dem vil regeringen tage.

Det gælder også håndteringen af kemikalier, og det gælder håndteringen af

affald, hvor miljøministeren vil fremlægge konkrete initiativer.

Jeg skal endelig som et vigtigt initiativ også understrege, at vi på boligområdet nu tager

konsekvensen af den økonomiske situation, jeg har beskrevet. Jeg har talt om nødvendigheden af at prioritere, justere, trimme vores systemer. Derfor vil regeringen fremlægge initiativer til en række ændringer på boligområdet. Vi skal nu sikre, at der bliver en bedre sammenhæng mellem indkomst og boligstøtteniveau, således at der ved stigende indkomst bliver tale om lidt mindre boligstøtte. Samtidig vil større formuer indgå som en del af det grundlag, hvorpå boligstøtten beregnes.

Vi vil også forstærke den bysociale indsats i et godt samarbejde med kommunerne. Heller

ikke her vil vi passivt se på de konsekvenser, vi har oplevet i andre store byer i Europa, men

også her foregribe dem, langtidsplanlægge.

Folketinget havde den 24. juni en vigtig og positiv debat om rigsfællesskabet. Debatten

drejede sig om de store linjer og om de menneskelige historiske og kulturelle bånd, som binder os sammen hen over landet.

Den 10. juni indgik vi en aftale om at få løst de sidste udeståender mellem Færøernes landsstyre og regeringen. Aftalen betød også, at Færøerne og Danmark nu igen kan begynde at se fremad. Der er skabt plads til andre vigtige emner på dagsordenen. Det har jeg selv og kolleger allerede haft lejlighed til at drøfte med det færøske landsstyre. Vi er glade for at tage fat på et nyt kapitel i samarbejdet.

Det er regeringens holdning, at debatten, der nu er i gang på Færøerne, om Færøernes fremtidige relation til Danmark i første omgang må finde sted på Færøerne, i landsstyret, i Lagtinget og mellem færinger. Jeg er glad for under mit besøg at have fået bekræftet, at landsstyret og Lagtinget deler den opfattelse.

Jeg har understreget regeringens holdning til disse spørgsmål under mit besøg sidst. Jeg har også understreget, at spørgsmålet om de økonomiske relationer mellem Danmark og Færøerne naturligvis må ses i sammenhæng med, hvor langt man fra færøsk side vil gå i ønsket om selvstændighed. Sådan må det nu engang være, og jeg er glad for at bekræfte i dag, at det også er mit indtryk, at det brede færøske politiske liv og befolkningen deroppe ikke mindst har forståelse for og indser denne sammenhæng.

Da jeg var i Grønland i sommer fik jeg igen bekræftet, hvor stærkt den grønlandske natur virker på os mennesker, men også hvor vanskelige klimatiske forhold erhvervslivet og livet har i Grønland.

Landsstyret har over for regeringen rejst spørgsmålet om reovering af boliger,

skoler og forsyningsanlæg. Vi har aftalt regeringen og landsstyret imellem, at der skal foretages et udredningsarbejde. Det er vi i fuld gang med. Det er et arbejde, som støttes af dansk ekspertise, og som vil danne grundlag for planlægning og prioritering af renoveringsopgaver i Grønland. Det er nu sat i gang, og vi har resultatet i marts 1999.

Jeg skal også oplyse, at rigsmøder mellem Grønlands landsstyreformand, Færøernes lagmand og jeg selv nu er blevet etableret som en fast styrkelse af vore kontakter inden for rigsfællesskabet. Jeg ser frem til, at det kommende møde i Grønland kan få en tilsvarende god, fremadrettet karakter.

Må jeg slutte med det internationale, som i dag desværre ved globale, ulykkelige begivenheder

har faet en særlig dimension.

Jeg vil gerne sige, at al tale om en ny verdensorden baseret på respekt for de grundlæggende menneskerettigheder vil være dybt forkert, ikke mindst hvis vi ser det i lyset af de tragiske begivenheder i Kosovo. Hvis vi ikke griber ind i Kosovo, men passivt ser til, at konflikten fortsætter, har vi svigtet ikke alene borgere uden for vores land, men også os selv. I år, hvor FN's verdenserklæring for menneskerettigheder fylder 50 år, er der over 300.000 mennesker, der er drevet på flugt fra deres hjem på grund af serbernes offensiv i Kosovo. 50.000 har søgt tilflugt i bjergene, hvor de risikerer at dø af sult, hvis de ikke får hjælp, inden vinteren sætter ind.

Danmark er vel et af de lande, som altid mest offensivt har ladet handling følge ord, også når det gælder menneskerettighedsområdet. Vi har mange gange set, at

en aktiv indsats nytter. Vi har også set, at passivitet og store ord ikke gør det. I international sammenhæng høster vi stor anerkendelse for kvaliteten og omfanget af det danske bidrag til løsning af konflikter. Vi føler i regeringen, at vi også her har et stort medansvar for at forhindre en humanitær katastrofe i Kosovo.

Det internationale samfund har næsten forsøgt alt, alle muligheder for pres på Jugoslaviens præsident Milosevic – de er vel ikke udtømt helt endnu, men det nærmer sig – for at stoppe overgrebene mod civilbefolkningen, men vi har måttet sande, at diplomati og økonomiske

sanktioner ikke slår til.

Derfor vil regeringen morgen fremsætte beslutningsforslag om Danmarks deltagelse i en fælles NATO-aktion i Kosovo med henblik på at standse voldshandlingerne og skabe forudsætninger for en humanitær indsats. Nu må vi igen vise ansvarlighed. Nu må vi igen vise handlekraft.

Jeg har berørt det europæiske i starten af min redegørelse. Jeg vil slutte med at understrege

det europæiske.

Det er ikke alene et økonomisk spørgsmål. Det er i meget, meget høj grad også et politisk spørgsmål – og et selvværdsspørgsmål. Nu har vi talt om Ruslands økonomiske krise. Jeg beder om, at Folketingets flertal også har forståelse for, at

den udvidelsesproces, der er i gang nu, skal håndteres endnu mere offensivt, hvis det er muligt, for at overbevise vore kolleger om, at vi går frem i et godt tempo, så de nye ansøgerlande ikke bliver ramt af den russiske økonomiske krise, men kan se frem til det, man også i Letlands befolkningsflertal har stemt om i sidste weekend. Også dér må jeg sige, at jeg anser det for at være en af de mest lyse folkeafstemninger i nyere tid i andre lande end i vores eget, for det var jo humanismen, der vandt, og nationalismen, der tabte. Det er en stemme, der kan høres, og det er en stemme, der forpligter, også når det gælder Danmarks opbakning bag udvidelsen.

Jeg vil gerne slutte med at konstatere, at vi på 5 år har gjort meget i Danmark. Vi har skabt

markante og synlige resultater. Nu skal det næste store træk sikre, at vi får alle med, uden at det gode økonomiske resultat sættes over styr. Vi skal på tage os ansvaret for at holde hånden under de mest sårbare. Vi skal handle kraftigt for at skaffe job til dem, der intet har. Det handler mere om at skaffe job til dem, der ikke har noget, end at skaffe materiel fremgang til os andre.

Det forudsætter reformer. Det forudsætter, at alle partier i Folketinget er sig deres ansvar bevidst. Det forudsætter, at alle andre er det tilsvarende.

Jeg vil gerne invitere alle ansvarlige partier til at deltage i arbejdet til gavn for Danmark og til gavn for den brede befolkning.

Må jeg foreslå, at vi indleder Folketingets arbejde med at udbringe et leve for Danmark.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1998>